

Nans i Esparriots

Bienve Moya

L'Esparriot

L'esperriot és un personatge que obria els seguicis festius o acompanyava alguns balls o entremesos de festa, la seva feina consistia en obrir pas i marcar l'espai festiu (escènic o sagrat) per on havia d'ambular un seguici o processó, o bé s'havia d'executar una dansa o representació al carrer. L'Esparriot és gairebé sempre una figura estafeta o bé vestida estafolàriament, que gaudeix del consentiment de fustigar als badocs que assisteixen al pas de la processó, seguici o representació. Contra de l'esperriot no pot tornar-s'hi ningú.

Aquest personatge és hereu d'una suma de personatges, que des de que existeixen les representacions, i fins avui, s'ha encarnat en diverses figures més o menys fabuloses: bojós sagrats, homes del bosc, bufons, joglars, arlequins, etc. Reflexos o pervivències de la seva missió, o ofici quasi sagrat (o si més no consentit per la societat) les trobem encara avui en algun personatge celebracional de la litúrgia les nostres festes tradicionals.

Alguns dels més aproximats a la figura de l'esperriot[1], i que han heretat aquell ofici serien: el Lligamosques d'Olot, el Berruga de Figueres o el Pollo de Moià; i fora del territori, ho serien els Kilikis de Pamplona, o els Cabezudos de Saragossa. Per adonar-se d'aquesta funció dels actuals nans, només cal observar com en moltes poblacions del Principat els nans executen avui la funció d' "espantar la canalla" o bé, per alteració de rol, jugar amb ells. Per exercir la funció de guardadors de l'ordre festiu, o de protectors de l'espai litúrgic, els esparriots van (ho en altre temps han anat) proveïts de vergalls, xurriaques, porres, bufetes de porc inflades, etc. (o els seus succedanis actuals: pilotes de goma escuma, globus inflats, espolsadors, escombretes...)

Ball de Nans

Algunes comparses de nans, fugint del rol anteriorment citat, en algun moment històric, van constituir per ells mateixos, balls[2] o representacions a la mena d'altres balls o entremesos. Probablement aquests actuals balls de nans hagin heretat les seves coreografies d'antics entremesos, o balls. Les més representatives d'aquestes colles de nans o cap-grossos serien les comparses dels nans de Berga, i les d'Olot. Existeix a Solsona un Ball dels Ossos, que en definitiva són nans amb cap d'Os. Per analogia, i per imitació d'aquestes comparses de nans van crear-se altres colles de nans que

també, com les primeres, constituïren un entremès o ball de nans. Algunes d'aquestes noves (avui ja velles) colles van afegir-hi a la coreografia un altre rol -que en certa manera pertanyeria més aviat als nans de la tipologia Esparriots: la caracterització (esperpèntica o benèvola) de personatges locals o famosos, o simplement parelles "regionals". A aquesta tipologia pertanyen els gegants de Tarragona, els de Reus, els de Riudoms, alguns de Mataró i Vilafranca del Penedès, els de Falset, alguns de Tiana, els de Vinebre, Caldes de Malavella, etc. No caldria dir que algunes de les colles de nans citats compleixen també la funció d'esclarir el carrer com ho fan els nans Esparriots.

[1] L'esparriot pot tenir altres denominacions: botarga, putarga, diabló, vidalot...

[2] Ball, conjunt de d'actuants que executen o representen una dansa o bé un espectacle tradicional. Exemple: el ball de nans, el ball d'En Serrallonga, el ball de bastons, el ball de gitanes...

Publicat el 28 de Novembre 2006 a

<http://bienve.wordpress.com/2006/11/28/nans-i-esparriots/>